

Warszawa, dnia 24 maja 2004 r.

RZECZPOSPOLITA POLSKA

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

RPO-471539-IV/04/GR

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

**Pan
Waldemar Dąbrowski
Minister Kultury
WARSZAWA**

W piśmie z dnia 24 marca 2004 r. (RPO-461211-IV/04/GR) zwróciłem się do Pana Ministra z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie konstytucyjności wyłączenia choreografów, którzy wnieśli twórczy wkład w powstanie utworu audiowizualnego, z kręgu podmiotów uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.; dalej: ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

Już po tym wystąpieniu napłynęły do Rzecznika Praw Obywatelskich kolejne skargi przedstawicieli środowisk twórczych, zarzucające wskazanej wyżej regulacji zawartej w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych niezgodność z konstytucyjną zasadą równości (art. 32 Konstytucji RP).

Podtrzymując w całości zarzuty i argumentację przedstawione w wystąpieniu Rzecznika z dnia 24 marca 2004 r. chciałbym niniejszym zwrócić uwagę Pana Ministra na nieuzasadnione - w ocenie Rzecznika Prawa Obywatelskich - pozbawienie scenografów, którzy wnieśli twórczy wkład w powstanie utworu audiowizualnego, prawa do dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

W art. 69 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w którym wymieniono przykładowo współtwórców utworu audiowizualnego, pomija się scenografów. Oczywistym jest, że okoliczność ta nie przesądza - w świetle charakteru tego wyliczenia (katalog otwarty) - o tym, że scenograf nie może być uznany za współtwórcę utworu audiowizualnego.

Zadaniem scenografa filmowego, będącego artystą plastykiem, jest opracowanie plastycznej i architektonicznej oprawy utworu audiowizualnego. W piśmiennictwie wskazuje się, że zwłaszcza w przypadku filmu fabularnego praca scenografa ma charakter twórczy i wymaga potraktowania scenografa jak współtwórcy utworu filmowego (por. M. Czajowska - Dąbrowska, [w:] *Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych*, pod red. J. Barty i R. Markiewicza, III wyd., Dom Wydawniczy ABC 2003, s. 486). Również analiza orzecznictwa prowadzi do wniosku, że scenograf uznawany jest za współtwórcę utworu audiowizualnego (por. np. wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 23 kwietnia 1999 r., I ACa 1507/98, „Prawo Gospodarcze” 2000, nr 2, s. 47; z dnia 18 czerwca 1998 r., I ACa 284/98, OSA 1999, z. 11-12, poz. 95). Nie może przy tym budzić wątpliwości, że w pewnych kategoriach utworów praca scenografa ma znaczenie niezwykle istotne z punktu widzenia całości utworu i stanowi ważny punkt oceny danego dzieła przez krytyków i publiczność. Tak dzieje się np. w przypadku fabularnych filmów historycznych, nie wspominając już o sfilmowanej operze, czy teatrze telewizyjnym.

Jak wskazano wyżej, udana oprawa plastyczna i architektoniczna utworu audiowizualnego może nierzadko przesądzić nie tylko o sukcesie artystycznym, ale i komercyjnym utworu. Tymczasem osoby, które poprzez swój twórczy wkład w powstanie utworu do tego sukcesu walnie się

przyczyniły (*scil. scenografowie*), w wyniku pominięcia ich w katalogu osób uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w podziale zysków z tego sukcesu nie mogą uczestniczyć.

Wobec powyższego oraz w świetle dorobku orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego - przytoczonego w wystąpieniu Rzecznika z dnia 24 marca 2004 r. - uzasadniony jest zarzut naruszenia konstytucyjnej zasady równości, albowiem podmioty charakteryzujące się tą samą cechą istotną (relevantną) w postaci wniesienia twórczego wkładu w powstanie utworu audiowizualnego, zostały potraktowane w sposób odmienny, przy czym brak racjonalnych i sprawiedliwościowych argumentów przemawiających za takim zróżnicowaniem, zwłaszcza w świetle mało czytelnych zasad konstrukcji katalogu podmiotów uprawnionych do dodatkowego wynagrodzenia przewidzianego w art. 70 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Mając powyższe na uwadze zwracam się z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie, zauważając równocześnie, że stosownie do art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147), organ do którego zwróci się Rzecznik obowiązany jest z nim współdziałać i udzielać mu pomocy, w szczególności ustosunkować się do ogólnych uwag, ocen i opinii Rzecznika.

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

/-/ *Stanisław Trociuk*
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich